

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2002-2003

17 DECEMBER 2002

Voorstel tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie belast met een onderzoek naar de dynamitering van de IJzertoren op 15 maart 1946 en naar de wijze waarop het gerechtelijk onderzoek dienaangaande werd gevoerd

(Ingediend door de heer Yves Buysse)

TOELICHTING

Op 15 juni 1945 werd met explosieven een aanslag gepleegd op de IJzertoren te Diksmuide. De toren raakte zwaar beschadigd. Na de aanslag volgde een gerechtelijk onderzoek nauwelijks die naam waardig. Het onderzoek liep dan ook op niets uit.

Op 15 maart 1946 werd de IJzertoren bij een tweede aanslag volledig in puin gelegd. Het gerechtelijk onderzoek dat volgde op de tweede aanslag leverde evenmin iets op. De verdachten werden in 1951 buiten vervolging gesteld en het onderzoek werd definitief afgesloten in 1954.

Onderzoek van journalist Willy Moons, verschenen in zijn boek *Het taboe van Vlaanderen: 40 jaar na de aanslag* (1986), heeft aangetoond dat de uitvoerders van de dynamitering vrijwel zeker in kringen van het Belgische leger moeten worden gezocht, meer bepaald bij de ontmijningsdienst. De opdrachtgevers zijn nooit in beeld gekomen, hoewel het leger onder politieke verantwoordelijkheid opereert.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

17 DÉCEMBRE 2002

Proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur le dynamitage de la tour de l'Yser le 15 mars 1946 et sur la manière dont l'instruction en la matière a été menée

(Déposée par M. Yves Buysse)

DÉVELOPPEMENTS

Le 15 juin 1945, un attentat à l'explosif a été commis contre la tour de l'Yser à Diksmuide. La tour a été gravement endommagée. L'attentat a été suivi d'une instruction à peine digne de ce nom, qui n'a d'ailleurs débouché sur aucun résultat.

Le 15 mars 1946, un deuxième attentat a complètement détruit la tour de l'Yser. L'instruction qui a suivi le deuxième attentat n'a pas eu davantage de résultat. Les suspects ont bénéficié d'un non-lieu en 1951 et l'instruction a été définitivement clôturée en 1954.

Une enquête du journaliste Willy Moons, publiée dans son livre *« Het taboe van Vlaanderen: 40 jaar na de aanslag »* (1986), a montré qu'il est quasiment certain que les auteurs du dynamitage étaient issus des milieux de l'armée belge et, plus précisément, du service de déminage. On n'a jamais montré le visage des commanditaires, bien que l'armée mène toujours ses opérations sous la responsabilité du monde politique.

Vast staat in elk geval dat het onderzoek naar de aanslag gepaard ging met gerechtelijke en vooral politieke intriges, die ervoor gezorgd hebben dat het wel op een sissert uitgelopen en in de doofpot verdween. De rechter die het onderzoek leidde, werd zwaar geïntimideerd door de procureur des Konings van Veurne en de procureur-generaal van Gent. Die laatste eiste op een gegeven ogenblik zelfs dat de onderzoeksrechter van de zaak zou worden gehaald. Ook de minister van Justitie mengde zich persoonlijk met het onderzoek en zijn rol dienaangaande was evenmin onbesproken.

Willy Moons besluit zijn boek als volgt: «Wie de IJzertoren heeft gedynamiteerd is nu, veertig jaar na de aanslag, niet meer belangrijk. Zij waren slechts uitvoerders van een bevel en de ware daders zijn de verantwoordelijken achter de schermen. Toch werden door de reportagereeks, die van 16 juni 1985 tot 16 maart 1986 in de editie «Westhoek» van *Het Nieuwsblad* verscheen, belangrijke gegevens bekend over de daders. Hierop steunend menen we te kunnen stellen dat de dynamitering van de IJzertoren werd uitgevoerd door het leger. Deze stelling steunt niet op bluf van medaillejagers, maar op een nederige bekentenis van een van de medewerkers aan de aanslag, die rust zocht voor zijn geweten. Deze beroepsmilitair heeft, op bevel van zijn officier(en), de munitie voor de aanslag van het DOVO-kamp in Westrozebeke naar de IJzertoren vervoerd. Daar werd zij door vier collega's van DOVO geplaatst en tot ontploffing gebracht onder toezicht van een leidinggevende officier.»

De onderzoekscommissie die we willen oprichten moet nagaan waarom en hoe het onderzoek gesaboteerd werd, wie de daders en de opdrachtgevers waren en wie hen de hand boven het hoofd hield. Ze moet vooral zowel de politieke als de gerechtelijke verantwoordelijkheid voor de mislukking van het gerechtelijk onderzoek blootleggen.

De dynamitering van de IJzertoren in 1946 was ontegensprekelijk een politiek geïnspireerde aanslag met als bedoeling het symbool van het Vlaams zelfstandigheidsstreven neer te halen en zo de Vlaamse beweging een bijkomende klap toe te dienen. Aangezien de IJzertoren reeds jaren is uitgeroepen tot memoriaal van de Vlaamse Gemeenschap, heeft de publieke opinie het recht om te weten wie de IJzertoren heeft opgeblazen, waarom en in wiens opdracht, en waarom het gerechtelijk onderzoek is mislukt.

Yves BUYSSE.

*
* *

Il est certain, en tout cas, que l'instruction relative à l'attentat s'est accompagnée d'intrigues judiciaires et surtout politiques, qui ont condamné l'instruction à l'échec et à l'étouffement de l'affaire. Le juge qui dirigeait l'instruction a été gravement intimidé par le procureur du Roi de Furnes et par le procureur général de Gand. Ce dernier exigea même, à un certain moment, qu'on retirât le juge d'instruction de l'affaire. Le ministre de la Justice lui-même se mêla de l'instruction et son rôle dans l'affaire ne fut pas non plus irréprochable.

Willy Moons conclut son livre par ce qui suit: «Peu importe aujourd'hui, quarante ans après l'attentat, qui sont les individus qui ont dynamité la tour de l'Yser. Ils ne faisaient qu'exécuter un ordre et les véritables auteurs sont les responsables en coulisses. Pourtant, nous avons reçu des informations importantes sur les auteurs grâce à la série de reportages parus entre le 16 juin 1985 et le 16 mars 1986 dans l'édition «Westhoek» du journal «*Het Nieuwsblad*». Sur la base de ces reportages, nous estimons pouvoir affirmer que c'est l'armée qui a dynamité la tour de l'Yser. Cette affirmation n'est pas un coup d'esbroufe de chasseurs de médailles; elle se fonde sur l'humble aveu d'un des auteurs de l'attentat, qui cherchait à apaiser sa conscience. Ce militaire de carrière a transporté, sur ordre de son ou de ses officiers, les munitions destinées à l'attentat, du camp du SEDEE à Westrozebeke jusqu'à la tour de l'Yser. Là, quatre de ses collègues du SEDEE ont placé les munitions et les ont fait exploser sous la surveillance d'un officier supérieur.»

La commission d'enquête que nous voulons instituer devra examiner pourquoi et comment l'instruction a été sabotée, qui étaient les auteurs et les commanditaires et qui les protégeait. Elle devra surtout dégager les responsabilités politiques et judiciaires dans l'échec de l'instruction.

Il est indéniable que le dynamitage de la tour de l'Yser en 1946 était un attentat d'inspiration politique qui visait à renverser le symbole de la lutte flamande pour l'indépendance et à asséner ainsi un coup supplémentaire au mouvement flamand. Comme la tour de l'Yser a été proclamée depuis des années mémorial de la Communauté flamande, l'opinion publique a le droit de savoir qui a fait exploser la tour de l'Yser, pourquoi on l'a fait exploser et sur l'ordre de qui, et pourquoi l'instruction s'est soldée par un échec.

*
* *

VOORSTEL

Artikel 1

Er wordt een parlementaire onderzoekscommissie opgericht, belast met een onderzoek naar de dynamitering van de IJzertoren op 15 maart 1946.

Meer bepaald heeft de onderzoekscommissie tot taak:

1° een onderzoek in te stellen naar de omstandigheden waarin de dynamitering heeft plaatsgevonden;

2° de uitvoerders van de dynamitering aan te duiden;

3° de opdrachtgevers van de dynamitering aan te duiden;

4° na te gaan op welke manier en in welke omstandigheden het gerechtelijk onderzoek naar de dynamitering is gevoerd, met bijzondere aandacht voor de politieke beïnvloeding van dat onderzoek;

5° de politieke verantwoordelijkheid voor de mislukking van het onderzoek vast te leggen.

Art. 2

De commissie bestaat uit negen leden, die de Senaat uit zijn leden aanwijst volgens de regel van de evenredige vertegenwoordiging van de fracties.

Art. 3

De commissie wordt bekleed met alle bevoegdheden waarin de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek voorziet.

Art. 4

De vergaderingen van de commissie zijn openbaar. De commissie kan evenwel op elk ogenblik het tegendeel beslissen.

Art. 5

Binnen het budget dat het bureau van de Senaat haar ter beschikking stelt, kan de commissie alle nodige maatregelen nemen teneinde het onderzoek op deskundige wijze te voeren.

PROPOSITIONArticle 1er

Il est institué une commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur le dynamitage de la tour de l'Yser le 15 mars 1946.

La commission d'enquête a plus particulièrement pour mission:

1° d'ouvrir une enquête sur les circonstances dans lesquelles le dynamitage a eu lieu;

2° de désigner les auteurs du dynamitage;

3° de désigner les commanditaires du dynamitage;

4° d'examiner de quelle manière et dans quelles circonstances l'instruction relative au dynamitage a été menée, en accordant une attention particulière aux pressions politiques qui ont influencé l'instruction;

5° de déterminer les responsabilités politiques dans l'échec de l'instruction.

Art. 2

La commission est composée de neuf membres que le Sénat désigne parmi ses membres suivant la règle de la représentation proportionnelle des groupes politiques.

Art. 3

La commission est investie de tous les pouvoirs prévus par la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires.

Art. 4

Les réunions de la commission sont publiques. La commission peut toutefois décider à tout moment le huis clos.

Art. 5

Dans les limites budgétaires fixées par le bureau du Sénat, la commission peut prendre toutes les mesures nécessaires en vue de mener son enquête en parfaite connaissance de la matière.

Art. 6

De commissie brengt binnen zes maanden na haar oprichting verslag uit aan de Senaat.

8 oktober 2002

Yves BUYASSE.

Art. 6

La commission fait rapport de ses travaux au Sénat dans les six mois de sa création.

8 octobre 2002